

RAPPORT

27 MARS 2008
DNR 08-3039

2008:9

Marknadsoron och de svenska bankerna

Marknadsoron och de svenska bankerna

SLUTSATSER

De svenska bankerna har klarat sig förhållandevis bra i den internationella turbulens som råder på de finansiella marknaderna. De fyra storbankerna gjorde rekordvinster 2007 och de har samtliga en god kapitalstyrka. Det finns dock risker såväl i den närmaste framtiden som på lite längre sikt. Även om dessa risker är relativt allvarliga, bedöms ingen enskild risk utgöra ett stabilitetshot. Finansinspektionen fortsätter att följa utvecklingen noga.

SEB, Handelsbanken, Nordea och Swedbank

De fyra svenska storbankernas förluster på grund av turbulensen på finansmarknaderna har varit begränsade. Framförallt har förlusterna uppstått genom prisfall i obligationsportföljerna. Fram till och med årsskiftet redovisade storbankerna förluster på 4 miljarder kronor till följd av orealiserade värdeförändringar på räntebärande värdepapper. Prisfallet på obligationer med kreditrisk har fortsatt under det första kvartalet 2008, men ur ett stabilitetsperspektiv är storbankernas exponering mot dessa värdepapper inte ett problem.

Storbankerna har däremot inte sett ökade kreditförluster som går att koppla till finansmarknadsturbulensen. 2007 minskade kreditförlusterna före återvinningar med 186 miljoner kronor jämfört med året innan, ett förhållande som även gällde under fjärde kvartalet.

Trots priset på räntebärande värdepapper redovisade storbankerna rekordresultat för 2007. Deras samlade vinst före skatt uppgick till 83 miljarder kronor. Bankernas vinstnivåer utgör en betryggande första buffert om kreditförluster eller förluster i annan verksamhet skulle börja öka. Flera år med höga vinster har även resulterat i att bankernas kapital har stärkts. Storbankernas finansiella motståndskraft är alltså mycket god, både ur ett intjänings- och ett kapitalperspektiv.

Ett större problem som inte direkt påverkar bankernas resultat, har varit att finansieringen av verksamheten har försvårats. Hittills har den svenska interbankmarknaden fungerat väl i ett internationellt perspektiv och bankerna har varit villiga att låna till varandra. Några extra åtgärder från Riksbankens sida för att stärka likviditeten i systemet har därför inte varit aktuella. Även den svenska marknaden för långfristig finansiering har i ett internationellt perspektiv fungerat väl.

De svenska storbankerna är dock också beroende av de internationella finansieringsmarknaderna för både kortfristig och långfristig finansiering. Eurointerbankmarknaden har inte fungerat lika problemfritt som den svenska marknaden. Den europeiska centralbanken, ECB, har därför tillfört likviditet för att jämna ut likviditetsobalanser mellan bankerna som uppstår då banker-

na inte velat låna ut pengar till varandra eller bara till en mycket hög ränta. På motsvarande sätt har marknaderna för mer långfristig finansiering fungerat dåligt och stundtals inte alls. De svenska storbankerna har dock jämfört med banker från andra länder haft förhållandevis bra tillgång till de internationella finansieringsmarknaderna.

Hittills har de svenska storbankerna alltså klarat turbulensen bra. Framtiden innehåller dock fortsatt en hel del orosmoment.

Finansieringsmarknaderna är fortsatt oroliga

De internationella finansieringsmarknaderna är fortsatt oroliga och reagerar snabbt på tecken och rykten om problem i specifika banker eller banksystem. Skulle något inträffa som väcker osäkerhet om de svenska storbankernas finansiella styrka, kan detta snabbt resultera i att deras finansieringssituation försämras.

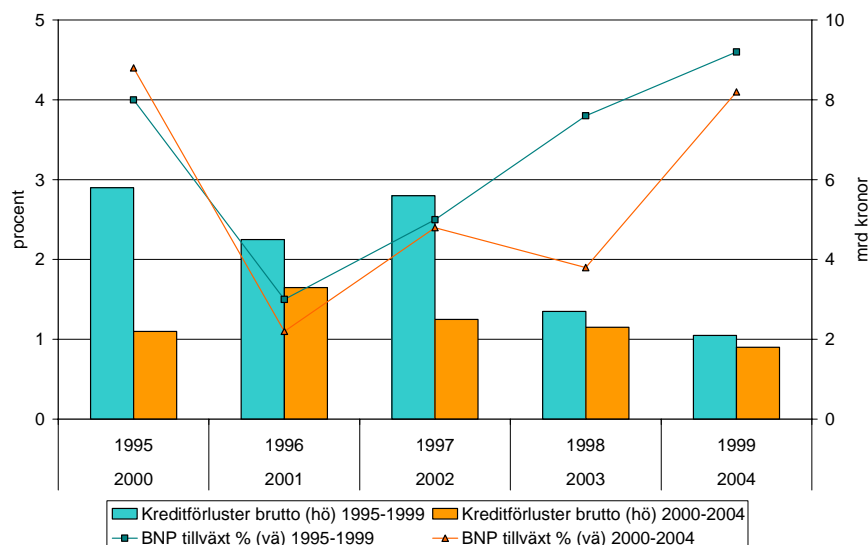
Motpartsexponeringar

En ytterligare risk är att en stor motpart till någon av storbankerna skulle falla. Enskilda motpartsexponeringarna som uppstår genom storbankernas roll i det svenska betalningssystemet och på värdepappers- och valutamarknaderna kan vara mycket stora. I vissa fall är de även utan säkerhet. Sannolikheten för en betalningsinställelse är som regel låg eftersom exponeringarna ofta har mycket kort löptid och främst är mot andra finansinstitut och icke-finansiella storföretag med bra kreditvärdighet. Turbulensen på finansmarknaden ökar dock risken, vilket inte minst framgår av kostnaden för att köpa skydd mot betalningsinställelser. De diskussioner som FI fört med storbankerna tyder på att de blivit mer försiktiga i sina motpartsexponeringar – både avseende motpart och exponeringarnas storlek. Riksbanken tar in rapportering kvartalsvis över de svenska storbankernas motpartsexponeringar. Rapporteringen visar att även om storbankernas största motpart i form av ett företag eller utländsk bank skulle falla, så skulle storbankerna klara kapitalkraven.

Konjunkturreffekter av finansmarknadsoron

Den svenska ekonomin, liksom övriga viktiga marknader för de svenska storbankerna visar än så länge på förhållandevis god tillväxt. Effekterna av finansmarknadsoron innebär dock en stor osäkerhet i prognoserna. Även osäkerheten kring de baltiska ländernas ekonomier kvarstår (se mer nedan). Det går inte att utesluta att ekonomierna påverkas mer negativt av oron än vad som ligger i huvudscenarierna för de kommande åren. Storbankerna klarar en sämre konjunktur, även om det skulle kunna öka såväl kreditförluster som minska intjäningen. Vid de två senaste konjunkturavmattningarna har dock exempelvis kreditförlusterna varit förhållandevis opåverkade.

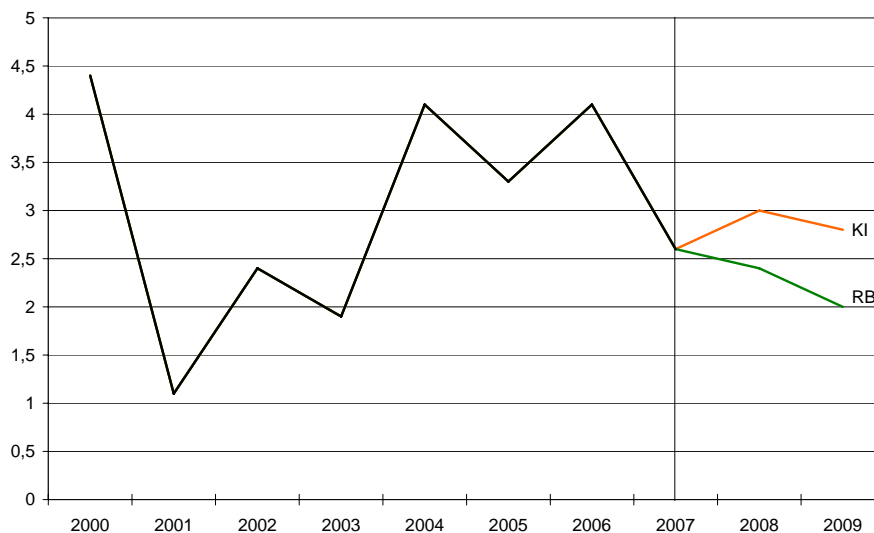
Kreditförluster brutto vid konjunkturavmattningar, svenska moderbankerna

Källa: Finansinspektionen, SCB

BNP och BNP prognoser Sverige (årlig förändring procent)

Riksbanken (vecka 7, 2008) och Konjunkturinstitutet (vecka 4, 2008)

Källa: Riksbanken, Konjunkturinstitutet

De svenska storbankernas exponeringar i Baltikum

Utvecklingen i de baltiska länderna är fortsatt förknippat med stor osäkerhet, även om huvudscenariot är att länderna kommer att lyckas med att rätta till obalanserna utan en djupare konjunkturnedgång. Såväl SEB som Swedbank har sett kreditförlusterna öka i sina baltiska verksamheter. I takt med att tillväxten i länderna mattas, är det sannolikt att kreditförlusterna ökar ytterligare. De svenska storbankerna har dock möjlighet att klara betydande kreditförluster i samtliga tre länder utan att deras stabilitet hotas, såsom beskrivs i rapporten Finanssektorns stabilitet 2007. Detta innefattar även ett läge där konjunkturinbromsningen blir betydligt mer dramatisk än i huvudscenariot.

En sådan utveckling riskerar dock att påverka storbankernas finansieringskostnader negativt, givet den osäkerhet som råder på de internationella finansieringsmarknaderna.

Utvecklingen på Island

Att döma av priserna på exempelvis kreditderivat, så har riskerna i de isländska bankerna och den isländska ekonomin ökat det senaste året. De svenska storbankernas direkta exponering mot den isländska ekonomin och de isländska bankerna är mycket begränsad, och uppgick i januari till cirka 5 miljarder kronor.

Övriga banker och värdepappersbolag

Utöver storbankerna finns det 95 banker, 62 kreditmarknadsbolag och 134 värdepappersbolag. Dessa företag varierar i så väl affärsinriktning som i hur de är finansierade. Ur ett systemstabilitetsperspektiv är de företagen mindre viktiga, eftersom problem i de här företagen endast i begränsad omfattning riskerar att spridas till andra finansiella företag eller ekonomin i stort. Finansiella problem i de här företagen kan dock givetvis spä på den oro som för tillfället råder i det finansiella systemet.

De tre största företagen i den här gruppen – Kommuninvest, SBAB och SEK – har mycket starka ägare. Det har medfört att de inte har upplevt några svårigheter med att finansiera sig på kapitalmarknaderna.

I investmentbankerna ser riskbilden annorlunda ut. De har en förhållandevis begränsad inlåning från hushållen, som regel kopplad till kundernas handel. De är därför inte lika beroende av kontinuerlig upplåning på kapitalmarknaderna som storbankerna. Däremot kan de i förhållande till sin storlek vara mer exponerade mot prisförändringar på finansiella tillgångar än övriga banker genom de innehav av värdepapper de har för sin handel. Affärsrisken för de här bankerna är ofta förknippade med aktiviteten på de finansiella marknaderna och kundernas förtroende för företaget. Risken för negativa utfall i bägge dessa har också ökat i takt med den finansiella oron.

Merparten av övriga företag har inga kreditexponeringar som mer än marginellt berörs av oroligheterna på finansmarknaderna. Däremot kan eventuella konjunkteffekter komma att påverka deras verksamhet.

Flera av de här företagen har inlåning från konsumenter. I den utsträckning som inlåningen inte omfattas av insättningsgarantin, finns alltså ett konsumentskyddsintresse av att företagen är finansiellt stabila.